

Dato: 14. december 2021

Til Energistyrelsen
hoeringenergioe@ens.dk

Danmarks
Naturfredningsforening

Masnedøgade 20
2100 København Ø
Telefon: 39 17 40 00
Mail: dn@dn.dk

Danmarks Naturfredningsforenings hørings- svar til 'Idéhøring vedr. miljøvurdering af pla- nen for Energiø Bornholm'

Danmarks Naturfredningsforening (DN) fremsender hermed hørings svar til 'Idéhørings vedr. miljøvurdering af planen for Energiø Bornholm'. DN takker for muligheden for at indsende hørings svar.

Den grønne omstilling af samfundet kræver stadig mere grøn energi og med øget elektrificering samt planer om at udnytte Power-to-X-teknologier, vil behovet i Danmark og EU kun blive større. Danmarks Naturfredningsforening mener derfor, at udbygning af 2 GW havvindmøller ved Energiø Bornholm er ubetinget positivt i et klimaperspektiv. Samtidig er det vigtigt, at vi i vores løsning af klimakrisen også adresserer den igangværende natur- og biodiversitetskrisen. Dvs., at vi med udbygningen af Energiø Bornholm skal sørge for at skabe positive synergier med natur og biodiversitet i berørte områder.

DN støtter ligeledes DN Bornholms positive hørings svar. DN lægger i særdeleshed vægt på lokal forankring og folkeligt ejerskab, der er afgørende for at gennemføre den grønne omstilling og store vedvarende energiprojekter som er tilfældet her. Bornholms lokalsamfund bør inddrages for at skabe mest muligt ejerskab til projektet og for at finde frem til de bedste løsninger i anlægsfasen.

DN har forholdt sig til de tre dokumenter, der ligger til grund for denne høring, og desuden til oplysninger som de fremgår af regeringens udkast til Havplan. Det rejser en række spørgsmål, som efter DN's opfattelse må besvares i forbindelse med miljøvurderingen af energiøen, hvis vurderingen skal give mening og være retvisende.

Det fremgår under punkt. 6.6.5 ('Udkast til udtalelse om afgrænsning...'), at man ikke skal forholde sig til klimabelastningen, fordi man vurderer, at man ikke har den viden der skal til. Dette går igen i pkt. 6.7.5.

DN mener, det er vigtigt, vi kender klimabelastningen af de løsninger man vælger i anlægsfasen for at kunne vurdere, om det er de bedste løsninger, som er valgt. DN mener, man bør vælge de løsninger, som samlet set belaster klimaet mindst i anlægsfasen.

Hvis Danmark skal være foregangsland for offshore vindenergi, er vi nødt til at forholde os til, hvilken klimabelastning vores løsninger har. Uden et CO₂-regnskab kan vi ikke vide, om vi har valgt de mindst klimaskadelige løsninger. Derfor mener DN, det

er nødvendigt med beregninger af, hvad byggeriet af Energiø Bornholm udleder - herunder bl.a. anlæg og råstoffer, samt forventet udledninger fra havbunden mm.

Det fremgår af Miljøvurderingen af Danmarks havplan, at der kan (skal?) etableres en reel ø som Energiø ved Bornholm, men dette står der intet om i høringsakterne. Det undrer DN, at dette nævnes i miljøvurderingen, men ikke ved denne idéfase hvor det vel er vigtigt at alle tænkelige muligheder for Energiøen fremlægges, så befolkningen kan forholde sig til planerne?

De nye havvindområder, Bornholm I og II, bliver placeret på hver side af det beskyttede havområde 'Adler grund og Rønne Banke', der både er udpeget som Natura 2000, udpeget for bl.a. den meget truede Østersøpopulation af marsvin, men også nyudpeget som fuglebeskyttelsesområde jf. Habitatbekendtgørelsen fra i år. For DN er det ekstremt vigtigt at det bliver meget grundigt undersøgt, hvilke konsekvenser udbygningen af havvind, i et område hvor dette pt. ikke findes, og klos op af et beskyttet område, vil få for Natura 2000-området udpegningsarter. Det drejer sig bl.a. om de havfugle der bruger området, og hvor det fremgår af Miljøvurderingen af havplanen, at der med projektet vil være risiko for fortrængning af havfugle (fx havlit, sortand og fløjsand), og at denne kan blive mere eller mindre permanent. Hvis dette sker, vil det være i strid med habitatdirektivet.

DN er også bekymret for konsekvenserne af byggeriet på den stærkt truede population af Østersø marsvin, og især i det område hvor man ønsker at opsætte havmøller, har populationen sit vinterophold. Populationen er på ca. 500 individer, hvoraf under 100 af dem er fødedygtige hunner. En rapport fra ICES¹ anfører, at tab ved fx bifangst (eller anden død grundet menneskelig påvirkning) på under 1 individ årligt, vil kunne have fatal negativ påvirkning på hele populationen. Da der er tale om en Bilag IV-art, er Danmark forpligtet til at beskytte og sikre arten, lige meget hvor den findes. Det er derfor vigtigt, at miljøvurderingen af Energiø Bornholm, meget grundigt, og forholder sig til hvordan man vil sikre marsvinpopulationen mod fx undervandsstøj både i anlægs- og driftsfasen.

Da der er tale om en massiv udbygning over mange år, er det vigtigt at vurdere hvilken effekt denne langstrakte påvirkning vil have på udpegningsarterne i hele anlægsperioden og driftsfasen.

Af 'Udkast til udtalelse om afgrænsning...' fremgår det, at '*Miljørapporten skal derfor kun behandle den potentielle miljøpåvirkning på et overordnet niveau*'. Dette finder DN ikke er tilstrækkeligt. Når der udarbejdes en miljørapport, skal det vidensgrundlag man har for et givent emne – det være sig på et overordnet eller dybdegående niveau, søges anvendt. Der findes fx en del viden om hvordan marsvin påvirkes af undervandsstøj, og denne viden skal anvendes på det niveau man har. Det er derfor ikke nok, kun at forholde sig til hele projektet på et overordnet niveau.

I 'Idéoplæg Energi Bornholm' fremgår det, at "*... den struktur, som møllefundamenterne og øens ydre elementer skaber, (vil) have stor lighed med stenrev og skaber skjulesteder for blandt andet fisk og større skaldyr, som kan bidrage til at forøge biodiversiteten i et område*" og at "*Den positive effekt er størst for områder med sandbund*".

Det er rigtigt at nye hårdbunds-elementer i området vil tiltrække fastsiddende arter, og dermed også kunne tiltrække andre arter til området end den sandbund, der indruges. Derimod er det en fejlslutning at sige, at det øger biodiversiteten i området, og automatisk se det som noget positivt. Der bliver bygget på et område med bl.a. sandbund, der typisk altid vil have en naturlig lavere biodiversitet end et

¹ EU request on emergency measures to prevent bycatch of common dolphin (*Delphinus delphis*) and Baltic Proper harbour porpoise (*Phocoena phocoena*) in the Northeast Atlantic https://www.ices.dk/sites/pub/Publication%20Reports/Advice/2020/Special_Requests/eu.2020.04.pdf

stenrev (lige som visse landbaserede naturtyper har lavere biodiversitet end en fuld-voksen naturlig skov). Til gengæld er en mere sandet bund ofte særdeles produktiv og rig på småmuslinger og børsteorm af enorm betydning som fødegrundlag for fisk. Det er derfor en fejlslutning, at en revstruktur nødvendigvis er godt, når den etableres på bekostning af, at der fjernes naturlig sandbund. Det anerkendes ikke at naturtypen sandbund ikke er "kedelig", men har sin berettigelse som selvstændig naturtype. Der er således ikke tale om biodiversitetsforbedringer, men en total ændring af biototypen i området. Man kan se det som positivt at der kommer flere arter tilknyttet til stenrebsbiotoper, men det kan også være trædesten for invasive arter og dermed øge deres spredning til nye områder hvor de normalt ikke findes. Derudover er det en ændring af én naturlig biotop til en anden, menneskeskabt, naturtype, en konvertering man normalt ikke ville få lov til på landjorden.

DN håber, at ovenstående ønsker og holdninger vil blive taget til efterretning og inddraget i det kommende arbejde med udarbejdelsen af miljøvurderingen af Energiø Bornholm.

Med venlig hilsen

Therese Nissen
Natur- og Miljømedarbejder
Tlf.: 31 19 32 31
E-mail: tgdn@dn.dk

Daniel Hauberg
Klimarådgiver
Tlf.: 29 35 96 90
E-mail: daniel@dn.dk